

मंगला गाउँपालिकाको तेस्रो गाउँसभामा
आदरणीय अध्यक्ष श्री सत प्रसाद रोकाज्यूद्वारा

प्रस्तुत् गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७५/७६ को

मंगला गाउँपालिकाको नीति तथा कार्यक्रम

मंगला गाउँपालिका

बाबियाचौर, म्याग्दी

४ नं. प्रदेश नेपाल

१० असार, २०७५

आदरणीय गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

नेपालमा विगत लामो समय देखि हुँदै आएको विभिन्न खालका राजनैतिक आन्दोलन र त्यसबाट प्राप्त हुँदै आएका उपलब्धिहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्ने सन्दर्भमा वि.सं.२००७ साल देखि अपूरो रहेको संविधानसभा मार्फत नेपालको संविधान जनताले चुनेको जनप्रतिनिधीहरूबाटै निर्माण गर्न पाउनु पर्दछ भन्ने नेपाली जनताको माग वि.सं.२०७२ साल असौज ३ गते नेपालको संविधान जारी भए पश्चात मात्रै पूरा भएको छ । यसरी राजनैतिक आन्दोलन र परिवर्तनको माध्यमबाट नेपाली जनतालाई सार्वभौम बनाउन विभिन्न समयका राजनैतिक आन्दोलनमा होमिने क्रममा शाहदत्त प्राप्त गर्नु हुने ज्ञात-अज्ञात शहीदहरू प्रति गहिरो स्मरण गर्दै हार्दिक समवेदना प्रकट गर्न चाहन्छु ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू !

वि.सं.२०७४ साल बैसाख ३१ गते सम्पन्न भएको स्थानीय तहको निर्वाचन पश्चात मंगला गाउँपालिकामा पनि गाउँपालिकाको गाउँसभा, न्यायपालिका र कार्यपालिका गठन भै चालु आर्थिक वर्ष २०७४/७५ को नीति तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरी कार्यान्वयनको अवस्थामा रहेका छौं साथै आगामी आ.व. २०७५/०७६ को तर्जुमा गर्ने कार्य समेत सम्पन्न गर्दैछौं । यस सन्दर्भमा हामीलाई अमूल्य मतदान गरी मंगला गाउँपालिकाको एकीकृत विकास तथा समृद्धिका लागि जिम्मेवारी प्रदान गर्नु भएकोमा आम मतदाताज्यूहरूलाई हार्दिक धन्यवाद दिन चाहन्छौं ।

नयाँ परिवर्तन पछि आम नागरिकले अवश्य पनि नयाँपनको अपेक्षा र आशा गर्नु अस्वभाविक होईन । यसरी नयाँपनको अपेक्षा गर्दै गर्दा प्राप्त हुने हरेक प्रकारको नयाँपनको दीगोपना प्रति पनि हामी सजग हुन जरुरी हुन्छ । यसै सन्दर्भमा चालु आ.व.का लागि गत आ.व.मा प्रस्तुत नीति तथा कार्यक्रम, राजश्वको पूर्वानुमान, योजना तथा कार्यान्वयनको अवस्था र आय व्ययको विश्लेषण गरी आगामी आर्थिक वर्ष मंगला गाउँपालिकामा सञ्चालन हुने विकासका क्रियाकलापहरूलाई जुनसुकै प्रकारले पनि दीगो तथा एकीकृत तवरले अगाडि बढाउनु पर्दछ । यही वास्तविकतालाई हृदयगम गर्दै नीति तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा गरिएको छ ।

चालु आ.व. २०७४/२०७५ का लागि लिइएका नीति तथा कार्यक्रमको समिक्षा गरिरहँदा नीति तथा कार्यक्रमको कार्यान्वयन भएको महशुस भएकोछ । गाउँपालिकाले लिइएको नीति अनुरूप कृषि तथा पशुपालन क्षेत्रमा उल्लेखिए प्रगति भएकोछ । योजना कार्यान्वयनको अवस्थालाई मुल्याकन गरिरहँदा गाउँपालिका र वडास्तरका नमुना योजनाहरू निर्माण गरिरहँदा

विस्तृत योजना प्रतिवेदन तयार गरी कार्यान्वयन गर्नु पर्ने देखिन्छ । समुदाय स्तरबाट योजना छनौट गरी वडा समितिबाट प्राथमिकरण गरी गाउँपालिकामा पेश गरिरहँदा एक वस्ती एक योजनालाई प्राथमिकताका साथ पेश भएमा सफल कार्यान्वयन हुने देखिन्छ भने वडास्तरबाट स-साना टुक्रे योजनाहरू माग भइ कार्यान्वयनको अवस्थामा प्राविधिक रूपमा जटिलता रहेकोछ साथै उपभोक्ताहरूलाई पनि कठिन पैदा भएको देखिन्छ ।

अब म यहाँहरू समक्ष मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को लागि तर्जुमा गरिएको नीति तथा कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

१) समाजले हरेक राजनैतिक परिवर्तन पश्चात् आर्थिक—सामाजिक समृद्धिको अपेक्षा राखेको हुन्छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिकाका आम नागरिकहरूको अपेक्षालाई सोही सन्दर्भमा आत्मसात गर्दै उनीहरू कै सक्रिय सहभागितामा समृद्ध समाज निर्माणको कार्यदिशामा अगाडि बढ्न आवश्यक पर्ने सबै क्रियाकलापहरूलाई अंगिकार गर्ने नीति लिईने छ ।

२) मंगला गाउँबासीको विद्यमान चाहना र आवश्यकतालाई उपलब्ध सिमित साधन र श्रोतबाट एकै पटक र एकै आर्थिक वर्षमा सम्बोधन गर्न सकिने अवस्था नरहने भएकोले यी समस्यालाई प्राथमिकताका आधारमा क्रमशः सम्बोधन गर्दै जाने नीति लिईनेछ ।

३) समाजमा विद्यमान आर्थिक, भौतिक, शैक्षिक, सामाजिक/साँस्कृतिक, जातीय तथा लैङ्गिक विभेदहरूलाई न्यूनिकरण गर्दै समतामूलक समाज निर्माणमा जोड दिईने छ ।

४) स्थानीय विकास प्रकृत्यालाई दीगो विकासको अवधारणा अनुसार अगाडि बढाउन सकिएन भने यसले विनाशलाई पनि निम्त्याउन सक्ने भएकोले विकासका क्रियाकलापहरूलाई दीगो तथा एकीकृत विकासको अवधारणा अनुसार स्थानीयबासीको सक्रिय सहभागितामा गाउँपालिकाको दीगो तथा एकीकृत विकास योजना तयार पारी कार्यान्वयन गरिने छ ।

५) गाउँपालिकालाई आर्थिक क्षेत्रमा समेत आत्मनिर्भर बनाउँदै लैजान अत्यावश्यक छ । त्यसैले गाउँपालिकामा कर राजश्व र गैरकर राजश्वको दायरालाई फराकिलो पाउँदै हरेक नागरिकलाई कर र राजश्व अनिवार्य तिर्नु पर्दछ भन्ने वास्तविकतालाई आत्मसात गर्ने नीति लिईनेछ ।

६) समाजको आर्थिक समृद्धि उपलब्ध श्रोत र साधनको वैज्ञानिक व्यवस्थापनमा भर पर्ने भएकोले मंगला गाउँपालिकामा रहेका हरेक श्रोत-साधनहरूको यथोचित व्यवस्थापनलाई उच्च प्राथमिकता दिई आन्तरिक आयको दायरालाई बढाउने नीति लिईनेछ ।

७) गाउँपालिका अन्तर्गत विद्युतिकरण हुन बाँकि रहेका ग्रामिण क्षेत्रलाई आगामी दुई वर्ष भित्र विद्युतिकरण गर्ने कार्यलाई संघ र प्रदेशको समन्वय र सहयोगमा सम्पन्न गरिने छ ।

८) गाउँपालिका अन्तर्गतका भौतिक तथा अन्य कुनै पनि विकास प्रकृत्यालाई पूर्णरूपले एकीकृत, जनमुखी तथा पारदर्शी बनाउँदै सबै प्रकारका अनियमिततालाई न्यूनिकरण गर्दै आम नागरिकलाई सुशासनको प्रत्याभूति हुने व्यवस्था मिलाईने छ ।

९) गाउँपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित आर्थिक तथा अन्य अनियमितताहरूलाई पूर्णतः नियन्त्रण तथा नियमन गर्नका लागि हरेक महिना प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत मार्फत् कार्यपालिकाको बैठकमा अध्यक्ष समक्ष विस्तृत आर्थिक प्रतिवेदन प्रस्तुतिकरण गर्नुपर्ने व्यवस्थालाई कडाईका साथ लागू गरिने छ ।

१०) मंगला गाउँपालिकामा सिँचाईको आवश्यक व्यवस्था गर्दै कृषि र पशुपालन क्षेत्रलाई क्रमशः व्यवसायिक बनाउँदै लैजाने नीति लिईने छ ।

११) स्थानीय उत्पादन र बजारीकरणमा देखा परिरहेको विद्यमान असन्तुलित मूल्यावस्थालाई वैज्ञानिक तथा व्यवहारिक ढङ्गले नियन्त्रण तथा सन्तुलन कायम गर्न आवश्यक पर्ने जनचेतनामूलक कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा जोड दिईने छ ।

१२) मंगला गाउँपालिकाका हरेक गाउँ वस्तिलाई ग्रामिण सडक सञ्जालमा क्रमिक रूपमा जोडिने छ । यस प्रकारका सडकहरूलाई हरित सडकको अवधारणा अनुसार स्थानीय जनसहभागिताको आधारमा समेत हरेक वडामा पुग्न कम्तिमा एक नमूना सडक निर्माणको थालनी कार्यलाई निरन्तरता गर्ने नीति लिईने छ ।

१३) समृद्ध समाज निर्माणको परिकल्पनालाई साकार पार्नका लागि समाजमा नैतिकवान, कर्तव्यनिष्ठ र उत्तरदायि नागरिकको आवश्यकता पर्दछ । यसका लागि गाउँपालिकाले आगामी आर्थिक वर्षदेखि नै “एकीकृत समाजिक परिवर्तनका लागि प्रशिक्षण (Schooling for Integrated social change) कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने नीति लिईनेछ ।

१४) समाजमा विद्यमान दण्डहिनता, उश्रृंखलता, अशान्ति जस्ता अवस्थालाई निरुत्साहित पादै स्थानीय नागरिकलाई अविलम्ब शान्ति, अमन्चयन तथा सुशासनको प्रत्याभूति हुने नीति लिईने छ ।

१५) समाजमा विद्यमान धुम्रपान, मध्यपान तथा लागू पदार्थको दूर्व्यसनीलाई कडाईका साथ निरुत्साहित र नियन्त्रण पार्ने नियमहरूको तर्जुमा गरी लागू गरिने छ ।

१६) मंगला गाउँपालिकामा आगामी ४ वर्षमा उद्योग तथा स्व-रोजगारको पूर्वाधार तयार पारी १० वर्ष सम्म बेरोजगारीताको अन्त्य गर्ने दिशामा सम्पूर्ण क्रियाकलापहरूलाई केन्द्रीत गर्न मंगला गाउँपालिका अन्तरगत उद्योग तथा व्यवसायका साथै लघु—औद्योगिक क्षेत्र (Micro industrial Area) को स्थापनाको लागि सम्भाव्यता अध्ययन गरिने छ ।

१७) मंगला गाउँपालिकामा बेरोजगारिताको अन्त्य गर्ने लक्ष्य अनुरूप स्वरोजगारिताको लागि उद्यम तथा व्यवसाय गर्न ईच्छुक नागरिकहरूलाई सम्बन्धित उद्यम तथा व्यवसायसँग सम्बन्धित ज्ञान, सीप, धारणा तथा प्रविधिमूलक तालिम उपलब्ध गराउने व्यवस्था मिलाईने छ ।

१८) आधारभूत शिक्षालाई अनिवार्य तथा निःशुल्क र माध्यामिक शिक्षालाई निःशुल्क गर्ने संघीय सरकारको नीतिलाई मंगला गाउँपालिकामा पनि कार्यान्वयन गरिने छ ।

१९) मंगला गाउँपालिकाका हरेक शिक्षण संस्थाहरूलाई उनीहरूले तयार पारेको विद्यालय सुधार योजना (School Improvement Plan-SIP) को आधारमा मात्रै कार्यक्रमहरू प्रदान गरिने छ । शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धिको लागि शिक्षणमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि (Information and Communication Technology-CIT) को प्रयोग बढाउदै लगिने छ । शून्य दरबन्दि रहेका विद्यालयहरूमा शिक्षक दरबन्दि थप गर्नका लागि प्रदेश तथा संघीय सरकारमा आवश्यक पहल गरिने छ । साथै शैक्षिक गुणस्तर र विद्यार्थी संख्याको आधारमा योग्यता पुगेका गणित, विज्ञान, अंग्रेजी विषयको विषय शिक्षकका लागि अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ एवं शून्य दरबन्दी रहेका आधारभुत विद्यालयमा लागत सहभागिताको आधारमा शिक्षक व्यवस्थापन गरीने छ ।

२०) मंगला गाउँपालिका अन्तरगतका शिक्षण संस्थाहरूमा अध्ययन तथा अध्यापन गर्ने शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको सृजनशीलतालाई अभिवृद्धि गर्न एक अनुशन्धान कोषको स्थापना गरी शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूको खोज तथा अनुशन्धानमूलक प्रस्तावना-पत्रको आधारमा खर्च गर्ने नीति लिईने छ ।

२१) पश्चिम म्याग्दी क्षेत्रमा रहेको एक मात्र मंगला शिक्षा क्याम्पसलाई बहुविषयक क्याम्पसमा रूपान्तरण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने आधारभूत आर्थिक, भौतिक तथा अन्य व्यवस्थापकीय क्षेत्रमा क्रमशः सहयोग गर्दै जाने नीति लिईने छ ।

२२) खेलाडीहरू राष्ट्रका गौरव, ईज्जत र प्रतिष्ठा भएकोले मंगला गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका आम खेलप्रेमी यूवाहरूलाई गोलबद्ध गर्दै उनीहरूको चाहना र आवश्यकता अनुसारको खेल विकास गर्न अत्यावश्यक आर्थिक तथा भौतिक पूर्वाधार तयार पादै जाने नीति लिईने छ ।

२३ मंगला गाउँपालिका अन्तरगत बजार विकास भैसकेका स्थानहरूमा फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न गरिएको ल्याण्डफिल साईटको सुरक्षित व्यवस्थापन गर्दै बजार क्षेत्रमा क्रमशः ढल-निकासको समेत व्यवस्था गर्दै जाने नीति लिईने छ ।

२४) मंगला गाउँपालिका अन्तरगत रहेका हरेक गाउँटोल तथा वस्तिका नागरिकहरूको सामुहिक बैठक/भेला गर्नका लागि उनीहरूको पायक पर्ने स्थानमा क्रमशः एकीकृत सामुदायिक भवनको निर्माण गर्न सहयोग गरिने छ ।

२५) मंगला गाउँपालिकाको समग्र पर्या-पर्यटन विकासलाई आय-आर्जनको प्रमुख क्षेत्रको रूपमा विकास गर्न “मंगला गाउँपालिका राउण्ड ट्रेक” को सम्भाव्यता अध्ययन यसै आर्थिक वर्षमा सम्पन्न गरी सोही अध्ययनको निष्कर्ष अनुसार आवश्यक योजना तथा कार्यक्रमहरू तर्जुमा र कार्यान्वयन गरिने छ ।

२६) यस गाउँपालिका अन्तरगतका कुनै पनि नागरिकले आफ्नो नीजि आवादी जग्गालाई बाँझो राख्न नपाईने नीति लिईने छ । बाँझो राखिएको उत्पादनशील नीजि आवादी जग्गालाई स्थानीय नागरिकले जुनसुकै तवरले उत्पादनशील बनाउन भन्ने उद्देश्यले उक्त बाँझो जग्गाको तिरो (कर) को दरलाई उच्च बनाउदै लगिने छ । साथै बाँझो खेतहरूमा उपयुक्त खेति प्रविधि अपाईनेछ ।

२७) मंगला गाउँपालिका अन्तर्गत रहेका भाषा, सँस्कृति, साँस्कृतिक—धार्मिक तथा ऐतिहासिक स्थलहरूको संरक्षण तथा संबर्द्धनका लागि आवश्यक योजनाहरू तय गरी सञ्चालन गरिनेछ ।

२८) यस गाउँपालिका अन्तरगत भौगोलिक तथा पर्यावरणीय हिसाबले सम्भव हुने उच्च मूल्यदरका जडीबुटी प्रजातिहरूको व्यवसायिक खेति विस्तारलाई प्राथमिकताका साथ अगाडि बढाउने नीति लिईने छ ।

२९) गाउँपालिका अन्तरगत रहेका खाली, पर्ति जग्गा, चउर, नदी उकास क्षेत्र तथा सडक किनाराको खाली स्थानहरूको लगत तयार पारी स्थानीय सहभागिताको आधारमा जडिवुटी लगाएत डालेघाँस भू-क्षय रोकथाम हुनेगरी व्यापक वृक्षारोपण गरी हराभरा गराउने नीतिको अवलम्बन गरिने छ ।

३०) यस गाउँपालिका अन्तरगत रहेका खनिज वस्तुहरूको उत्खनन् तथा व्यवस्थापनका लागि सबै प्रकारका खनिज वस्तुहरूको उपलब्धताको सम्भाव्यता अध्ययनका लागि प्रदेश एवं संघीय सरकारसंग वजेट उपलब्धताका लागि अनुरोध गरिनेछ ।

३१) आम नागरिकले पाउनु पर्ने आधारभूत स्वास्थ्य सेवालाई अनिवार्य गराईने छ । यसको लागि मंगला गाउँपालिका अन्तरगतका सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूको सुदृढीकरण गर्दै अधिकांश नागरिकहरूलाई पायक पर्ने नजिकको स्थानमा स्वास्थ्य परीक्षण केन्द्र खडा गरी मासिक रूपमा निःशुल्क स्वास्थ्य परीक्षण गर्ने व्यवस्था गरिने छ । साथै आवश्यक औषधीहरूको सहज आपूर्ति वितरणलाई सुनिश्चिता गरिनेछ ।

३२) स्वास्थ्य विमालाई सबै नागरिकहरूका लागि अनिवार्य गरिने छ । मंगला गाउँपालिका अन्तरगत बसोबास गर्ने अति गरीव परिवारलाई निःशुल्क स्वास्थ्य विमाको व्यवस्था मिलाईने छ ।

३३) मंगला गाउँपालिका अन्तरगत सम्पादन हुने हरेक प्रकारका विकास क्रियाकलापहरू तोकिएको मापदण्ड अनुरूप नै उत्कृष्ट तरिकाले सम्पादन गर्ने जनप्रतिनिधी, कर्मचारी तथा शिक्षकहरूलाई उचित पुरस्कार तथा सम्मान गर्ने नीतिलाई आर्थिक वर्ष २०७४/७५ देखि नै लागू गरिने छ ।

३४) गाउँपालिका अन्तरगत सञ्चालन हुने ऐतिहासिक तथा साँस्कृतिक वा अन्य कुनै पनि स्थानीय पर्वहरू गाउँपालिकाले आफै आयोजना गरेकोमा बाहेक अन्य अवस्थामा नियमपूर्वक दर्ता भएका संघसंस्थाहरूले गाउँपालिकाको पूर्व स्वीकृति लिएर बढीमा ५ दिन मात्रै कार्यक्रम सञ्चालन गर्न पाईने व्यवस्था लागू गरिने छ ।

३५) दलित, जनजाति, महिला, अपाङ्गता भएका नागरिक, द्वन्द पिडित, यूवा, ज्येष्ठ नागरिक, बालबालिका समेतलाई प्रत्यक्ष लाभ पुग्ने खालका कार्यक्रमहरू तत् तत् क्षेत्रका नागरिकहरूको चाहना, आवश्यकता र पेश भएको प्रस्तावना-पत्रको आधारमा कार्यक्रमहरू छनौट गरी सञ्चालन गर्ने नीति लिईने छ ।

३६) प्राकृतिक प्रकोप, जलवायू परिवर्तन, जल उत्पन्न प्रकोप आदिको न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि आवश्यक कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गरिने छ ।

३७) मंगला गाउँपालिका क्षेत्र अन्तरगतका ऐतिहासिक, पूरातात्विक, सामाजिक-साँस्कृति महत्वका लोपोन्मुख वस्तुहरूको संरक्षण, सम्बर्द्धन तथा व्यवस्थापन गर्नका लागि एक संग्रहालयको स्थापना तथा सञ्चालन गरिने छ ।

३८) गाउँपालिकालाई भौतिक रूपमा सबल र सक्षम बनाई भौतिक विकास प्रकृतिलाई सरल र सुलभ तरिकाले अनवरत रूपमा अगाडि बढाउनको लागि निर्माण कार्यका मेसिनरी उपकरणहरू समेत क्रमशः व्यवस्था गर्दै जाने नीति अवलम्बन गरिने छ ।

३९) मंगला गाउँपालिका अन्तरगत सञ्चालन हुने भौतिक विकासलाई सुचारु गर्न “बस्ति विकास, शहरी योजना तथा भवन निर्माण सम्बन्धि आधारभूत निर्माण मापदण्ड, २०७२” मा उल्लेख भएका प्रावधानहरूलाई आधार मान्दै यस गाउँपालिकाको लागि उपयुक्त र व्यावहारिक मापदण्ड समेत तयार पारी लागू गरिने छ ।

४०) मंगला गाउँपालिका अन्तर्गत सञ्चालन हुने भौतिक पूर्वाधारका विकासलाई स्थानीय नागरिकहरूले थप अपनत्वको अनुभूती गरुन भनेर यस्ता योजना तथा कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्दा कम्तिमा १५ प्रतिशत रकम बराबरको स्थानीय जनसहभागिता (नगद र वस्तु वा श्रम) जुटाउने नीति लिईने छ ।

४१) मंगला गाउँपालिका अन्तर्गतको श्रोत र साधनको परिचालनबाट सम्पन्न गर्न नसकिने योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई प्रदेश तथा संघीय सरकार समक्ष पेश गरी उक्त योजना तथा कार्यक्रमहरू प्राप्त गर्न विशेष पहल समेत गरिने छ ।

४२) व्यसायिक कृषि तथा पशुपालनको लागि कार्यविधिको आधारमा अनुदानको व्यवस्था मिलाइने छ ।

४३) जैविक मल उत्पादनलाई थप प्रभावकारी र उपयोगी बनाउनलाई यस गाउँपालिका अन्तरगत विभिन्न माध्यामिक विद्यालय तथा सार्वजनिक स्थलमा मानवमुत्र संकलन गर्न शौचालयको निर्माण गरिनेछ ।

४४) अतिविपन्न वर्गको आधारभूत आवश्यकतामा रहेको सुरक्षित वासको व्यवस्थाका लागि खरले छाएका घरलाई विस्थापित गरी कर्कटपाताले छाउने आवश्यक व्यवस्था गरिने नीति लिइनेछ ।

४५) आगामि आर्थिक वर्षमा संयुक्त लगानीमा आयोजना कार्यान्वयनका लागि समपुरक कोषको व्यवस्था गरिनेछ ।

४६) गाउँपालिका विपद् कोष स्थापना गरी विपद् व्यवस्थापन कार्यलाई सहजरूपमा समाधान गरिनेछ ।

४७) शैक्षिक शिक्षाको गुणस्तरमा सुधार गर्नको लागि शिक्षकको पेशागत क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।

४८) आर्थिक रूपले महत्वपूर्ण जडीवुटी, कृषी, वन तथा गैरकाष्ठ वन पैदावारको व्यसायिक खेति र उत्पादन वृद्धिलाई प्रोत्साहन गरिनेछ ।

४९) गाउँपालिका भित्रको विकासको स्तर (Development Standards) लाई एकरूपता ल्याउन आवश्यक पर्ने कानुनी तथा प्राविधिक व्यवस्था मिलाइनेछ ।

५०) गाउँपालिका क्षेत्रमा कार्यक्षेत्र रहेका उत्पादन तथा सेवामुलक सहकारी संस्थाहरूको सुदृढीकरणका लागि सहकारी ऐन अनुसार सहयोगको प्रकृयालाइ अगाडि बढाइनेछ ।

५१) सुरक्षित, स्वच्छ र सुलभ खानेपानीको व्यवस्था गर्नका लागि मिटर जडित एक घर एकधारा खानेपानी योजना निर्माण कार्यलाई प्राथमिकता साथ कार्यान्वयन गर्ने गराउने निति लिइनेछ ।

५२) संचार माध्यम र यसमा संलग्न सर्वैपक्षको विकास र समृद्धिलाई ध्यान दिदै स्थानीय तहमा समेत संस्थागत विकास गरिनेछ ।

आदरणीय सदस्यज्यूहरू !

प्रस्तुत नीति अनुसार मंगला गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमको तर्जुमा तथा प्रस्तुत हुने कुरामा सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरूमा विश्वस्त गराउन चाहन्छु । प्रस्तुत नीतिलाई यसकै मर्म र भावना अनुसार कार्यान्वयन गर्नका लागि आवश्यक ऐन, कानून तथा निर्देशिकाहरूको तर्जुमा गरिने छ । प्रस्तुत नीतिको मर्म र भावना अनुसार तर्जुमा भएका सबै ऐन, नियमहरूको कडाईका साथ लागू गरिने छ । समाज परिवर्तनको यस महत्वपूर्ण र अत्यावश्यक कार्यमा आम मंगला गाउँपालिकाबासीहरूको सदैव पूर्ण साथ, समर्थन र सहयोग रही रहने छ भन्ने अपेक्षा राख्दछु ।

धन्यवाद !

मंगला गाउँपालिकाको तेस्रो गाउँसभामा

आदरणीय उपाध्यक्ष श्री सृजना के.सी.ज्यूद्वारा प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को

मंगला गाउँपालिकाको वार्षिक कार्यक्रम तथा बजेट

मंगला गाउँपालिका

बाबियाचौर, म्याग्दी

१० असार, २०७५

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरु !

१. लामो समयको राजनैतिक आन्दोलन र त्यसबाट प्राप्त उपलब्धिको रूपमा नेपालमा संविधान सभाको दुई वटा ऐतिहासिक चुनावहरु सम्पन्न भै नेपालको संविधान जारी भयो । यो उपलब्धिका लागि नेपालमा सञ्चालन भएका विभिन्न राजनैतिक आन्दोलनहरुमा आफ्नो ज्यानको बलिदान गरी शाहदात प्राप्त गर्नु हुने सम्पूर्ण ज्ञात-अज्ञात शहीदहरु प्रति हार्दिक श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्न चाहन्छु र घाईते तथा बेपत्ता हुनु भएका सम्पूर्ण नागरिकहरु प्रति सम्मान व्यक्त गर्न चाहन्छु । राजनैतिक तथा सामाजिक परिवर्तनका लागि नेतृत्वदायी भूमिका निर्वाह गर्नु हुने सम्पूर्ण अग्रजहरु प्रति आदरभाव प्रकट गर्दछु ।

२. वि.सं. २०७० को आमनिर्वाचनको माध्यमबाट नेपाली जनताले छानेका जनप्रतिनिधीहरु भएको संविधान सभाद्वारा वि.सं.२०७२ साल असोज ३ गते नेपाली जनताकै लागि बनाईएको नेपालको संविधान जारी भै कार्यान्वयनमा आइसकेको छ । मंगला गाउँपालिकाका हामी सम्पूर्ण नागरिकहरु आफ्नो स्थानीय विकास प्रति वृहत चासो र खाँचोको अनुभूति गरिरहेका छौं । यसबाट हामी सबै हाम्रो चौतर्फी विकासमा समाहित हुन तत्पर भएका छौं ।

३. लामो समयदेखि हाम्रा स्थानीय निकायहरु जनप्रतिनिधी विहीन भएको यथार्थ हामी सबै सामू छर्लङ्गै थियो । यस बीचमा आम नागरिकहरुले आफ्नो जनप्रतिनिधी मार्फत् आफ्नो समस्या र चाहानालाई सम्बोधन हुने अवसर पाउन पनि सकेनन् । यसले गर्दा हामीसँग दर्जनौ प्रकारका विकासका चाहना, ईच्छा र आवश्यकताहरु बल्झिरहेका छन् । हाम्रै समकक्षी समाज आज २१ औं शताब्दिका विकसित नागरिकको रूपमा ठाडो शिर लगाएर हिडिरहेको परिप्रेक्षमा हाम्रा आम युवाहरु उनीहरुकै दास बन्नका लागि वाध्य भएर विदेशिनु परेको तीतो यथार्थलाई सम्झँदा हाम्रा आँखाले कदापी आँशु थाम्न सक्तैनन् । तर हामी सदैव भावुकतामा डुबेर होईन कि हाम्रो उन्नती र प्रगतीको वास्तविक योजना निर्माण र सफल कार्यान्वयनमा अगाडि बढ्न नितान्त जरुरी छ ।

४. उपरोक्तानुसारको हृदयस्पर्शी वास्तविकतालाई केन्द्र विन्दुमा राख्दै मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को आय र व्ययको अनुमान तथा वार्षिक कार्यक्रमहरू तयार पारेको छु । प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमले माथि उल्लेखित हाम्रा चाहना, ईच्छा र आवश्यकतालाई कुनै न कुनै हिसाबले सम्बोधन गर्नेछ भन्ने विश्वास लिएको छु । यद्यपी आम नागरिकहरूको असिमित आवश्यकताहरूलाई हाम्रो सिमित श्रोत र साधनले एकै आर्थिक वर्षमा एकै पटक समाधान गर्न सकिन्छ भन्ने भ्रममा हामी कोही पनि पर्नु हुँदैन । त्यसैले विद्यमान आवश्यकता र समस्याहरूको व्यवस्थापनको लागि ती समस्याहरूलाई प्राथमिकताको आधारमा अधिकतमरूपमा सम्बोधन गर्ने प्रयास गरेको छु ।

५. हामीले आम मंगलावासीको आवश्यकता, चाहना र क्षमता अनुसारको योजना तथा कार्यक्रमहरू तयार पारी सफल कार्यान्वयन गर्ने प्रबल चाहनाले ओतप्रोत भैरहँदा हाम्रा अगाडि हामीद्वारा तयार पारिएको योजनाको सफल कार्यान्वयनमा थुप्रै बाधा-व्यवधान तथा चुनौतिहरू अवश्य पनि रहेका छन् । यस गाउँपालिकामा देखा परेका केही प्रमुख चुनौतिहरूलाई संक्षिप्तमा निम्नानुसार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- गाउँपालिकामा युवा जनशक्तिको अप्रयाप्तताको कारणले योजना तथा कार्यक्रमहरू सफलतापूर्वक सम्पन्न गर्न निकै कठिन भईरहेको छ ।
- भौतिक पूर्वाधार विकासमा अपनत्वको बोधका लागि जनसहभागिता (नगद, वस्तुगत वा श्रम) सुनिश्चितता गरिँदा समेत अपनत्वको भावना जाग्न सकेको छैन ।
- स्थानीय समुदायको असिमित आवश्यकताहरूलाई सिमित श्रोत र साधनबाट सम्पूर्णरूपमा सम्बोधन हुन नसक्दा योजना कार्यान्वयनमा असहज अवस्था उत्पन्न भएको छ ।
- विभिन्न खालका प्राकृतिक प्रकोपहरूको प्रबल सम्भावना रहेको क्षेत्र भएकोले यसले विकास प्रकृतिलाई निकै प्रभाव पारेको छ ।
- उत्पादनका सबै क्षेत्रलाई आन्तरिक आयको दायरामा ल्याउन गत आर्थिक वर्षमा प्रक्षेपण गरिएकोमा गाउँपालिकाले अनुमान गरेको आन्तरिक आयमा लक्ष्य प्राप्त गरिएता

पनि सबै क्षेत्रबाट राजश्व संकलन गर्न नसकिएकोमा आगामी आर्थिक वर्षमा पूर्णता दिइनेछ ।

- स्थानीय तहका हरेक काम कारवाहीलाई सूचारुरूपले अगाडि बढाउनको लागि आवश्यक पर्ने प्रदेश तथा संघीय सरकारद्वारा तर्जुमा गरिने ऐन, नियम संविधानत सबै तर्जुमा नभै सकेकोले कतिपय कार्यहरू ऐन, नियमको अभावमा केहि हदसम्म प्रभावित हुन सक्ने देखिन्छ ।

६. यस परिप्रेक्ष्यमा उपरोक्तानुसारको चुनौतिहरूको सबलरूपमा सामाना गर्दै उपलब्ध श्रोत, साधन र अवसरहरूको अधिकतम सदुपयोग गर्दै यस मंगला गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रमहरूको तर्जुमा तथा सफल कार्यान्वयनको दिसा तर्फ अग्रसर हुने प्रयास गरिएको छ । यसै सन्दर्भलाई आत्मसात गर्दै मंगला गाउँपालिकाको बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमाका लक्ष्य तथा उद्देश्यहरूलाई निम्न अनुसार संक्षिप्तमा उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

(क) लक्ष्य:

आर्थिक-सामाजिक रूपान्तरणसहित स्थानीय पूँजिको विकास गर्दै सामाजिक न्याय, समानता र सामाजवादी अर्थतन्त्रको आधार खडा गर्ने अभियानमा पूर्णरूपमा समाहित हुँदै मंगला गाउँपालिकालाई समृद्ध, समुन्नत र शान्त गाउँपालिका बनाउँन सबै आधारभूत समस्याहरूको एकीकृत रूपमा व्यवस्थापन गर्ने ।

(ख) उद्देश्यहरू:

- मंगला गाउँपालिका क्षेत्रको विकास प्रकृत्यालाई स्थानीय समुदायको सक्रिय सहभागितामा दीगो भौतिक पूर्वाधार विकासका संरचनाहरूलाई अगाडि बढाउने,
- मंगला गाउँपालिकाको सदरमुकाम देखि सबै वडाहरूमा नमूना सडक निर्माण सहित हरेक टोलवस्तिलाई सडक सञ्जालमा जोड्ने,
- गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउनको लागि विद्यमान श्रोतको पहिचान गरी कर प्रणालीमा व्यवस्थापन गर्ने,

- कृषि, पशुपालन तथा वन क्षेत्रको विकासमा सहयोग गरी आय-आर्जनका क्रियाकलापहरू सृजना गर्दै पारिवारिक आम्दानीको वृद्धिमा टेवा पुऱ्याउने ।
- वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनमा आम नागरिकलाई सचेतिकरण गर्दै दिगो व्यवस्थापनमा आवश्यक सहयोग गर्ने,
- विद्यालयहरूलाई भौतिक पूर्वाधारको विकास सहित शैक्षिक गुणस्तरमा अभिवृद्धि गर्ने,
- यूवा, महिला, बालबालिका, जेष्ठ नागरिक, दलित, अपाङ्गता भएका नागरिकहरूलाई सामाजिक समावेशीकरण तथा सशक्तिकरण गर्दै मुल प्रवाहीकरणमा टेवा पुऱ्याउने ।
- पर्या-पर्यटन विकासका लागि आधारभूत पूर्वाधारहरू तयार पार्ने,
- विभिन्न भाषा तथा संस्कृतिको संरक्षण तथा सम्बर्द्धन गर्ने,
- गाउँपालिकाको संस्थागत विकास र आम नागरिकहरूको क्षमता विकासका कार्यहरू सञ्चालन गर्ने,

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

७. अब म चालु आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को वार्षिक योजना तर्जुमा, योजना/कार्यक्रम प्राथमिकिकरणका आधारहरू तथा प्रकृयाका बारेमा संक्षिप्तमा प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

(क) योजना तर्जुमाका आधारहरू:

- नेपालको संविधानको अनुसूची ८ र ९ मा उल्लिखित स्थानीय तहको एकल तथा साझा अधिकारको सूची,
- नेपालको संविधानमा उल्लिखित मौलिक हकहरू,
- नेपालको संविधान भाग ४ अन्तर्गतका राज्यका आर्थिक, सामाजिक विकास, प्राकृतिक श्रोतको उपयोग, वातावरण संरक्षण सम्बन्धी नीतिहरू, धारा ५९ को आर्थिक अधिकार, भाग १९ को आर्थिक कार्य प्रणाली,
- नेपाल सरकारबाट स्वीकृत संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको कार्यविस्तृतिकरणको प्रतिवेदन,

- संघीय तथा प्रदेश सरकारले अंगिकार गरेको र आवधिक योजनाले लिएका नीति तथा प्राथमिकताका क्षेत्रहरू,
 - संघीय सरकारले अवलम्बन गरेका आर्थिक तथा वित्तीय नीतिहरू साथै मार्गदर्शनहरू,
 - स्थानीय तहको आवधिक योजनाले तय गरेका प्राथमिकताहरू,
 - नेपालले अन्तराष्ट्रिय जगतमा जनाएका प्रतिवद्धताहरू,
 - स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, गाउँपालिकाले हालसम्म बनाएका ऐन, नियम एवम् प्रचलित ऐन र नियमावलीका प्रावधानहरू,
 - स्थानीय तहको आवधिक योजनाहरू, क्षेत्रगत नीति, रणनीति, योजना तथा अध्ययन प्रतिवेदनहरू,
 - विकासका समसामयिक मुद्दाहरू जस्तै सामाजिक संरक्षण, दीगो विकास, जलवायू परिवर्तन र विपद् व्यवस्थापन, खाद्य तथा पोषण सुरक्षा, लैंगिक सशक्तिकरण तथा समावेशी विकास, बाल मैत्री स्थानीय शासन, वातावरण मैत्री स्थानीय शासन, पूर्ण सरसफाई, उर्जा संकट व्यवस्थापन लगाएतका अन्तर सम्बन्धित विषयहरू,
 - स्थानीय तहको मध्यकालिन खर्च संरचना (MTEF) अनुरूप प्राथमिकतामा परेका कार्यक्रमहरू,
 - स्थानीय तहले आवश्यक देखेका अन्य विषयहरू ।
- चालु आर्थिक बर्षमा योजना कार्यान्वयनका सिकाइ तथा उपलब्धीहरू ।

(ख) योजना/कार्यक्रम प्राथमिकिकरणका आधारहरू:

- आर्थिक विकास र गरिवी निवारणमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- उत्पादनमूलक र छिटो प्रतिफल दिने (ठूला आयोजनाहरूको हकमा बढिमा ३ वर्ष भित्र सम्पन्न हुने),
- राजश्व परिचालनमा योगदान पुऱ्याउने,
- सेवा प्रवाह, संस्थागत विकास र सुशासनमा योगदान पुऱ्याउने,
- स्थानीय श्रोत साधनमा आधारित भई जनसहभागिता अभिवृद्धि गर्ने,
- लैङ्गिक समानता तथा सामाजिक समावेशीकरणमा अभिवृद्धि हुने,

- दिगो विकास, वातावरण संरक्षण र विपद् व्यवस्थापनमा प्रत्यक्ष योगदान पुऱ्याउने,
- समुदायलाई विपद् तथा जलवायु परिवर्तनको प्रभावबाट उत्थानशिल (Resilience) बनाउने,
- स्थान विशेषको संस्कृति र पहिचानको संरक्षण र प्रवर्द्धन गर्ने,
- स्थानीय तहको आवश्यकताका अन्य विषयहरू ।

(ग) वार्षिक बजेट तथा योजना तर्जुमाका प्रकृयाहरू:

- कार्यपालिकाले पेश गरेको नीति तथा कार्यक्रमको स्वीकृती,
- राजश्व परामर्श समितिले दिएका अगामी वर्षको लागि प्रस्तावित राजश्व/करका दरहरू, सुझाव तथा निष्कर्षहरू,
- श्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले दिएका सुझाव तथा निष्कर्षहरू,
- बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समितिले उपलब्ध गराएका सुझाव, कार्यक्रम तथा निष्कर्षहरू,
- हरेक वडा समितिहरूले गाउँवस्ति र टोल टोलमा छलफल, छनौट तथा प्राथमिकिकरण गराई प्राप्त भएका कार्यक्रमहरू,
- गैर सरकारी संस्था तथा नीजि क्षेत्रको सहकार्यमा सम्पन्न हुने कार्यक्रमहरूको विवरण माग तथा छलफल,
- प्राप्त योजना तथा कार्यक्रमहरूलाई विषयगत समितिहरूमा छलफल तथा प्राथमिकिकरण,
- समितिहरूबाट प्राप्त बजेट तथा योजना/कार्यक्रमहरूलाई मंगला गाउँ कार्यपालिकामा व्यापक छलफल तथा गाउँसभामा पेश हुनका लागि स्वीकृति ।

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

“विकासमा जनसहभागिता, हाम्रो अपरिहार्यता”

८. एक हातले तालि बज्दैन भने झैं हाम्रो समाजको विकास प्रकृया पनि नत स्थानीय नागरिकको एकल पहल कदमीबाट मात्रै सफल हुन सक्तछ नत सरकारी तवरबाट मात्रै सम्भव हुन्छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिकाको प्रमुख विकास प्रकृत्यामा स्थानीय समुदायको अनिवार्य सहभागितालाई जुनसुकै

तवरबाट स्वीकार गर्नु पर्दछ । यसरी सरकारी र स्थानीय समुदायको संयुक्त प्रयासबाट अगाडि बढ्ने विकास मात्रै सफल र दिगो हुने कुरामा म विश्वस्त छु । यस आर्थिक वर्षमा खास गरी यस गाउँपालिकाको भौतिक पूर्वाधार विकास क्षेत्रमा गाउँपालिकाको तर्फबाट विनियोजित कूल रकमको कम्तिमा १५ प्रतिशत स्थानीय जनसहभागिता (नगद, वस्तुगत तथा श्रम) समेतलाई अनिवार्य सहभागि बनाउने प्रतिवद्धता सहित बजेट तथा कार्यक्रमको व्यवस्था गरेको छु । यसले स्थानीयबासीलाई आफ्नो विकासको अपनत्व ग्रहण गर्न अन्तरआत्मा देखि नै उत्प्रेरित गर्ने भएकोले हामीले शुरुवात गरेका भौतिक पूर्वाधार विकास दिगो हुने अपेक्षा गरेको छु ।

९. अब म मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को वार्षिक आय/व्ययको अनुमानित विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- मंगला गाउँपालिकाको कूल वार्षिक आय रकम रु. तीस करोड उन्नतिस लाख अड्चालीस हजार चार सय बाउन्न (३०,२९,४८,४५२) साथै जनसहभागिता (नगद, वस्तुगत र श्रम) एक करोड एक लाख पाँच हजार (१,०१,०५,०००) गरी कुल एकतिस करोड तिस लाख त्रिपन्न हजार चार सय बाउन्न (३१,३०,५३,४५२) बनाएको छु ।

यो रकम निम्न शीर्षकहरूबाट प्राप्त हुने अनुमान गरेको छु ।

- ✓ संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम रु. छ करोड सत्तरी लाख (६,७०,००,०००),
- ✓ संघीय सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम रु. चार करोड चौरासी लाख एकाउन्न हजार (४,८४,५९,०००),
- ✓ संघीय सरकारबाट सशर्त अनुदान वापत प्राप्त हुने रकम रु. एघार करोड एकचालीस लाख (११,४९,००,०००),
- ✓ प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने वित्तीय समानीकरण अनुदान रकम रु. एक करोड तेह लाख (१,१३,००,०००),

- ✓ प्रदेश सरकारबाट प्राप्त हुने राजश्व बाँडफाँडबाट प्राप्त हुने अनुदान रकम रु. चौविस लाख सत्त्वालिस हजार चार सय बाउन्न (२४,४७,४५२),
- ✓ आन्तरिक राजश्व आम्दानीबाट प्राप्त हुने रकम रु. छत्तीस लाख पचास हजार (३६,५०,०००)
- ✓ चालु आर्थिक वर्ष २०७४/२०७५ को खर्च हुन बाँकि भई बचत हुने रकमबाट पूर्ति हुने रु.एक करोड साठी लाख (१,६०,००,०००),
- ✓ सामाजिक सुरक्षा भत्ता वितरण वापत प्राप्त हुने रकम रु.चार करोड (४,००,००,०००),

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

१०. अब म मंगला गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७५/२०७६ को वार्षिक व्यय अर्थात् खर्चको अनुमानित विवरण प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

- गाउँपालिकाको कूल वार्षिक व्यय/खर्च रकम पनि रु. तिस करोड उनान्तिस लाख अड्चालिस हजार चार सय बाउन्न (३०,२९,४८,४५२) नै रहेको छ । यस मध्य चालु खर्च तर्फ रु. बाइस करोड उनान्पचास लाख तेइस हजार चार सय बाउन्न (२२,४९,२३,४५२) र पूँजिगत खर्च तर्फ कूल रु. सात करोड असी लाख पच्चीस हजार (७,८०,२५,०००) विनियोजन गरेको छु । विस्तृत कार्यक्रमका विवरणहरू अनुसुचीमा संलग्न गरिएको छ ।

क. चालु तर्फको बजेट: मंगला गाउँपालिकामा चालु बजेटको खर्च तर्फ रु. बाइस करोड उनान्पचास लाख तेइस हजार चार सय बाउन्न (२२,४९,२३,४५२) अन्तर्गत यसलाइ निम्न क्षेत्र तथा उपक्षेत्र अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रमरुका विभिन्न शीर्षकहरू मार्फत खर्च हुने गरी प्रस्ताव गरेको छु ।

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	वित्तिय समानिकरण चालु			शर्त चालु			जम्मा
		वडा	गाउँपालिका	जम्मा	वडा	गाउँपालिका	जम्मा	
१	आर्थिक	१६१०००	५३०००००	५४६१०००	०	१०१८०००	१०१८०००	६४७९०००
२	सामाजिक	५०००००	८८१५०००	९३१५०००	०	६०४०९०००	६०४०९०००	६९७२४०००
३	पूर्वाधार	०	१३००००००	१३००००००	०	०	०	१३००००००
४	वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन	०	४५०५०००	४५०५०००	०	७०७०००	७०७०००	५२१२०००
५	संस्थागत विकास सेवा प्रवाह तथा शुशासन	०	४४८५४४५२	४४८५४४५२	०	८५६५४०००	८५६५४०००	१३०५०८४५२
जम्मा		६६१०००	७६४७४४५२	७७१३५४५२	०	१४७७८८०००	१४७७८८०००	२२४९२३४५२

ख. पूँजीगत तर्फको बजेट: पूँजीगत बजेटको खर्च तर्फ रु. सात करोड असी लाख पच्चीस हजार (७,८०,२५,०००) लाई यसलाइ निम्न क्षेत्र तथा उप क्षेत्र अन्तर्गतका योजना तथा कार्यक्रमरुका विभिन्न शीर्षकहरु मार्फत खर्च हुने गरी प्रस्ताव गरेको छु ।

क्र.सं.	विषयगत क्षेत्र	वित्तिय समानिकरण पूँजीगत			शर्त पूँजीगत			जम्मा
		वडा	गाउँपालिका	जम्मा	वडा	गाउँपालिका	जम्मा	
१	आर्थिक	२१५००००	०	२१५००००	०	०	०	२१५००००
२	सामाजिक	५४२२०००	०	५४२२०००	०	२२००००	२२००००	५६४२०००
३	पूर्वाधार	४०९१७०००	२२०२४०००	६२९४१०००	०	६०९२०००	६०९२०००	६९०३३०००
४	वातावरण तथा विपत व्यवस्थापन	१२०००००	०	१२०००००	०	०	०	१२०००००
५	संस्थागत विकास सेवा प्रवाह तथा शुशासन	०	०	०	०	०	०	०
जम्मा		४९६८९०००	२२०२४०००	७१७१३०००	०	६३१२०००	६३१२०००	७८०२५०००

आर्थिक विकासको क्षेत्र:

११. मंगला गाउँपालिकालाई आर्थिक रूपले सम्पन्न गराउने दिशामा बजेटले प्रशस्त मार्गदर्शन गरेको छ । मंगला गाउँपालिकामा विभिन्न प्रकारका आर्थिक विकासका क्रियाकलापहरू सञ्चालन गरी गाउँपालिकाको आर्थिक क्षेत्रलाई उचो बनाइने छ । यसका लागि निम्न कार्यहरू गरिने छ ।

- कृषि तथा पशु विकास तर्फ सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त हुने नीति एवम् मार्गदर्शनका आधारमा वार्षिक कार्यक्रम तय हुने गरी प्रस्ताव गरेको छु ।
- मंगला गाउँपालिकामा पर्यटन विकासलाई आर्थिक विकाससँग जोड्न अगाडि बढाईनेछ “मंगला गाउँपालिका राउण्ड ट्रेक” अध्ययन र अन्य कार्यको सरकारी तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको सहयोगमा गाउँ कार्यपालिकाको निर्णयानुसार कार्य सम्पादन गर्न गराउन व्यवस्था गरिने छ । साथै मंगला - १ टोड्के क्षेत्रको पर्यटन विकासलाई दिगोरूपमा अगाडी बढाउन रघुगङ्गा गाउँपालिका र बेनी नगरपालिका सँग समेत छलफल गरी पहल गरिनेछ । तीन बटै स्थानीय तहको सहकार्यमा विकास गर्ने गरी आवश्यक बजेट जुटाउन समन्वय गरिनेछ ।
- यस गाउँपालिकामा भौगोलिक तथा प्राविधिक हिसावले सम्भव हुने सबै स्थानमा उच्च बजार मूल्य भएका टिमूर, चिराईतो र सतुवा जस्ता जडीबुटी प्रजातिको व्यावसायिक खेतिको शुरुवात गरिएको कार्यलाई निरन्तरता दिइनेछ ।
- मंगला गाउँपालिकामा रहेको बेरोजगारी समस्या समाधानको लागि अगामी पाँच वर्षमा आधार तयार पार्ने र १० वर्ष सम्ममा बेरोजगारी समस्यालाई समाधान गर्ने लक्ष्य अनुरूप “गाउँगाउँमा उद्योग र बजार, घर घरमा रोजगार” भन्ने नारा सहितका कार्यक्रमहरू सम्पन्न गर्नका लागि गाउँपालिकामा लघु उद्यम स्थापना तथा सञ्चालन गर्न र लघु-औद्योगिक क्षेत्र स्थापना (Establishment of Micro- Industrial Area) को लागि तयार गरिएको उद्यम विकास रणनीतिक योजनालाई कार्यान्वयन ल्याइनेछ ।
- हाल विद्यमान निर्वाहमूखी कृषि तथा पशुपालनको क्षेत्रलाई व्यावसायिकरण गर्न नितान्त जरुरी देखिन्छ । यद्यपी यो क्षेत्रमा नेपाल सरकारका सम्बन्धित निकायहरू मार्फत प्राप्त बजेट तथा

कार्यक्रमहरू न्युन रहेकाले यी क्षेत्रलाई व्यावसायिक तथा आधुनिकिकरण गर्नका लागि आवश्यक पर्ने कृषि औजार खरिद तथा वितरण एवम् व्यावसायिक पशुपालनका लागि गाउँपालिकाको श्रोतबाट कृषि, वन तथा पशुपालन क्षेत्रका विस्तृत योजना तथा कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।

भौतिक पूर्वाधार विकासका क्षेत्र:

१२. भौतिक पूर्वाधार क्षेत्र अन्य विकास क्षेत्रहरूको पनि पूर्वाधार भएकोले यस अन्तर्गत सञ्चालन हुने योजना तथा कार्यक्रमहरूका लागि स्थानीय समुदायबाट हुने योगदान समेत हुने गरी कार्यक्रम तयार गरेको छ । स्थानीय समुदायबाट हुने योगदान अन्तर्गत सडक, सिँचाई कूलो, भवनको प्राङ्गण निर्माण कार्य आदिमा विभिन्न प्रजातिका बिरुवा रोपण गर्ने, सडक किनारामा रहेका ढुङ्गा संकलन गर्ने, भू-संरक्षणका विभिन्न क्रियाकलापहरू समेत रहने छन् ।

भौतिक पूर्वाधार विकास तर्फ प्रस्ताव गरिएका प्रमुख योजना तथा कार्यक्रमलाई निम्न अनुसार उल्लेख गरेको छ ।

- मंगला गाउँपालिकामा रहेका हरेक वडा र वस्तिलाई सडक सञ्जालमा जोडिने छ ।
- भौतिक विकासलाई दिगो विकासको अवधारणा अनुरूप सञ्चालन गर्न सकिएन भने यसले ठूलो विनाशलाई निम्त्याउँदछ भन्ने यथार्थ हाम्रो विगतले पनि प्रमाणित गरिसकेको छ । त्यसैले चालु आर्थिक वर्ष देखि नै यस गाउँपालिका अन्तर्गतका केहि महत्वपूर्ण सडकहरूलाई नमूना सडक निर्माणको रूपमा अगाडि बढाईसकीएको छ । यस अन्तर्गत सिम-कोत्रवाङ्ग-खुम्लिया-पैयूपाटा-कुहुँ-अँधेरी खोला-पूर्णगाउँ हुँदै टोड्के सम्म, सान्तुङ्ग-३ नं. वडा कार्यालय-झाँक्रिपानी हुँदै किमिचौर सम्म, पोक-सातबिसे-ज्यामिरे-तोरिडाँडा-खर्क-हाँसेडाँडा-खर्सूपानी-वडा नं.३ को कार्यालय हुँदै वडा नं.४ को वडा कार्यालय सम्म, वावियाचौर-सल्यान-भरजुला-थाइवाड-हिदी र पोक-गहते-नेटा-अर्मन-किमिचौर हुँदै बाग्लुङ्ग जिल्लाको सिमाना (देउराली) सम्म गरी ५ वटा नमूना सडक निर्माण कार्यको शुरुवात गरिएको छ ।

- मंगला गाउँपालिकामा पर्याप्त मात्रामा उत्पादनशील भूमि रहेको र सिँचाईको उपयुक्त व्यवस्था हुन नसकेकोले कृषिक्षेत्रबाट आशातित उत्पादन हासिल गर्न सिँचाइलाई निरन्तरता दिइएको छ ।

आदरणीय गाउँसभा अध्यक्षज्यू !

- गुणस्तरीय शिक्षा समाज परिवर्तनको प्रमुख अङ्ग हो । मंगला गाउँपालिका समृद्ध समाज निर्माणको परिकल्पनालाई साकार पार्ने कार्य दिशामा अग्रसर भैरहेको छ । यो परिकल्पना विद्यालयमा अध्ययनरत विद्यार्थीहरूले प्राप्त गर्ने शैक्षिक उत्कृष्टतामा भर पर्ने भएकोले विद्यालयको भवन निर्माण, मर्मत, पुस्तकालय स्थापना, घेरावार निर्माण लगाएतका योजनाहरू साथै शुन्य दरवन्दी रहेका विद्यालयहरूमा लागत सहभागितामा शिक्षक व्यवस्थापन गरिनेछ ।
- मंगला गाउँपालिकामा ग्रामिण विद्युतिकरण हुन बाँकि रहेका सबै वस्तिहरूमा आगामी २ वर्ष भित्र काम पूरा गर्ने गरी योजना तथा कार्यक्रम तय गरेको छ । यसका लागि प्रदेश एवं संघीय सरकार सँग समन्वय गरी कार्यक्रम संचालन गरिने छ ।

वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन क्षेत्र:

१३. वर्तमान विश्वमा वातावरणीय प्रतिकूलता तथा विपद्का कारण श्रृजना भएका विभिन्न समस्याहरूले मानव समुदायलाई तहस-नहस पारिरहेको छ । यसबाट मंगला गाउँवासीहरू पनि कुनै न कुनै तरिकाले प्रभावित हुँदै आईरहेका छन् । यसको समयमै व्यवस्थापन हुन नितान्त जरुरी छ । त्यसैले यस अन्तर्गत वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन, जल उत्पन्न प्रकोप नियन्त्रण, प्राकृतिक प्रकोपको नियन्त्रण, जलवायू परिवर्तनका प्रतिकूल असरहरूलाई न्यूनिकरण गर्न तथा अनुकूलन हुन आवश्यक पर्ने क्रियाकलापहरू सञ्चालन गर्न, फोहर व्यवस्थापन गर्न, पहिरो नियन्त्रण तथा तटबन्धनका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ ।

सामाजिक विकास क्षेत्र:

१४. सामाजिक विकास तर्फ खानेपानी तथा सरसफाई, संस्कृति प्रवर्द्धन, फोहरमैला व्यवस्थापन, भाषा-संस्कृतिको संरक्षण तथा संबर्द्धन, वृद्धभत्ता, शिक्षक तलब-भत्ता, स्वास्थ्य आदि क्षेत्रमा खर्च हुने रकमलाई परिचालन गरिनेछ ।

संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन क्षेत्र:

१५. स्थानीय तहलाई वित्तीय व्यवस्थापन तथा सुशासनका क्षेत्रमा पनि सबल र सक्षम बनाउँदै लैजान आवश्यक छ । त्यसैले मंगला गाउँपालिका अन्तरगत सञ्चालन हुने यस प्रकारका कार्यक्रमहरू जस्तै: सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परीक्षण, आन्तरिक तथा बाह्य लेखा परीक्षण, सूचना तथा सञ्चार व्यवस्थापन र वित्तीय जोखिम न्यूनिकरण जस्ता कार्यक्रमहरू सञ्चालन गरिने छ । गैर सरकारी संघ संस्था संगको समन्वय र सहयोगलाई निरन्तरता दिइनेछ ।

१६. संस्थागत विकास र सेवा प्रवाह तर्फ क्षमता/सीप विकास तालिम (सिलाई-कटाई, बुनाई, बुटिक, हेयर कटिङ्ग, ब्युटिपार्लर, होम स्टे, अगरबत्ती/धूप बनाउने, हाउस वायरिङ्ग, डकर्मि, सिकर्मि, अचार बनाउने, यूवा स्वरोजगार तालिम, यूवाका लागि कम्प्युटर तालिम आदि), लोक सेवा तयारी कक्षा सञ्चालन, सिर्जनशील विद्यार्थी तथा शिक्षक तथा अन्य अनुसन्धानकर्ताहरू, खोजमूलक कार्यको लागि अनुसन्धान कोषको स्थापना गर्न, विकास सम्बन्धी उत्कृष्ट जनप्रतिनिधी, उपभोक्ता समिति तथा कर्मचारीलाई पुरस्कृत गर्न, यूवा तथा खेलकुद विकास समितिको गठन तथा सञ्चालन गर्न, मंगला गाउँपालिकाको दीगो तथा एकीकृत विकास योजना तयार पार्ने, मानव संसाधन विकासका क्रियाकलापहरू आदि संचालन गरिने छ ।

१७. प्रत्येक वडामा सामुदायिक मेलमिलाप केन्द्र स्थापना गरी व्यवस्थापन गरिनेछ । न्यायिक समितिको क्षेत्राधिकार भित्र परेका विषयहरूमा सामुदायिक मेलमिलाप प्रक्रियाद्वारा विवादको समाधान गरि व्यक्ति र सामाजिक संस्थाहरू बीचको दुरी घटाईनेछ । यसको लागि संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन विषयगत क्षेत्रबाट आवश्यक बजेट विनियोजन गरेको छु ।

प्रस्तुत बजेट तथा कार्यक्रमहरूको विस्तृत विवरण अनुसूचीमा संलग्न गरेको व्यहोरा अनुरोध गर्दछु ।

त्यसै गरी प्रस्तुत बजेटमा समावेश गर्न नसकिएका मोटरेवल पूलहरू (अर्जे खोला सान्तुङ्ग, मूहाने खोला, छिस्वाङ्ग खोला, खोलाखर्क खोला आदि) झोलुङ्गे पूलहरू, डोराभिरको मोटर बाटो, क्याम्पस भवन स्तरोन्नती आदि ठूला योजनाहरूलाई विस्तृत प्रतिवेदन तयारीका साथै बजेट व्यवस्थाका लागि प्रदेश सरकार र संघीय सरकारमा मागको रूपमा पेश गरीएको छ । नमूना सडकहरूलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक पर्ने बजेटकालागि प्रदेश तथा संघीय सरकारसँग अनुरोध गरिनेछ ।

प्रस्तुत योजना तथा कार्यक्रमहरूको सफल कार्यान्वयनका लागि स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४, गाउँपालिका तथा गाउँ कार्यपालिकाले तयार पारेका ऐन, नियम, कार्यविधि र प्रदेश एवं संघीय सरकारबाट प्राप्त ऐन, नियम र प्रचलित ऐन, नियमका आधारमा कार्यान्वयन गरिनेछ ।

आदरणीय अध्यक्ष तथा गाउँसभा सदस्यज्यूहरू !

१८. उपरोक्तानुसारका योजना तथा कार्यक्रमहरू सफलतापूर्वक कार्यान्वयन भै पर्याप्त उपलब्धिहरू हासिल हुने अपेक्षा गरेको छु । अपेक्षित उपलब्धिहरूलाई समग्ररूपमा निम्नानुसार उल्लेख गर्न चाहन्छु ।

- ❖ मंगला गाउँपालिका अन्तर्गतका भौतिक पूर्वाधार विकासमा स्थानीय समुदायले विकासको अपनत्व ग्रहण गर्न र दिगोपनाको लागि कम्तिमा १५ प्रतिशत योगदान गरेका हुनेछन्,
- ❖ मंगला गाउँपालिका अन्तर्गतका हरेक गाउँवस्तिमा पुग्नको लागि ग्रामिण सडकको निर्माण तथा केहि सडकको स्तरोन्नती भएको हुनेछ,
- ❖ गाउँपालिकाको केन्द्र देखि प्रत्येक वडा कार्यालय सम्म पुग्ने नमूना सडक निर्माण तथा विस्तार हुनेछ,

- ❖ गाउँपालिकाको आन्तरिक आय बढाउनको लागि विद्यमान श्रोतको पहिचान गरी व्यवस्थापन कार्य गरिनेछ,
- ❖ कृषि, पशुपालन तथा वन क्षेत्रबाट आय-आर्जन वृद्धि हुन थाल्नेछ,
- ❖ वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापनमा आम नागरिक सचेत भएर लाग्ने छन्,
- ❖ ४० भन्दा बढी विद्यालयहरू तथा शैक्षिक संस्थाहरूका भवन निर्माण, मर्मत, कोठा थप, पुस्तकालय व्यवस्थापन आदि कार्य सम्पन्न भै शैक्षिक गुणस्तरमा थप सुधार आउन थाल्नेछ,
- ❖ युवा, महिला, अपाङ्गता भएका व्यक्तिहरू लगाएतका नागरिकहरूको सहभागितामा बैठक/भेला सञ्चाल हुने, विकासका क्रियाकलापमा जनसहभागिता वृद्धि भई सामाजिक सद्व्यवहार कायम राख्ने जस्ता सामाजिक क्रियाकलापहरू नवनिर्मित एकीकृत सामुदायिक भवनबाट सञ्चालन हुन थाल्नेछन्,
- ❖ पर्या-पर्यटन विकासका लागि मंगला पर्यटन राउण्ड ट्रयाकको अध्ययन भै आधारभूत पूर्वाधारहरू तयार पार्न शुरु गरिएको हुनेछ,
- ❖ गाउँपालिकाको संस्थागत विकास भै स्थानीय नागरिकहरूले सुशासनको अनुभूति गर्न थाल्नेछन् ।
- ❖ अन्तमा, मंगला गाउँपालिकाको योजना तथा बजेट तर्जुमाको सन्दर्भमा अहोरात्र खटी सहयोग पुर्‍याउनु हुने मंगला गाउँपालिकाका आदरणीय अध्यक्ष श्री सत प्रसाद रोकाजू तथा अन्य वडा अध्यक्ष तथा सदस्यहरू प्रति विशेष आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु । यसै गरी मंगला गाउँपालिकाका प्रमुख प्रशासकिय अधिकृत श्री विष्णु प्रसाद पौडेल लगाएत सम्पूर्ण कर्मचारीहरू प्रति धन्यवाद दिन चाहन्छु । यस कार्यमा प्रत्यक्ष-अप्रत्यक्ष रूपमा सहभागी हुनु भएका सम्पूर्ण नागरिकहरू प्रति समेत कृतज्ञता व्यक्त गर्न चाहन्छु ।

आ.व. ०७४/०७५ को मुख्य प्रगति

१. आ.व. ०७४/०७५ को कुल बजेट रकम रु. २८,९१,०००००।-

क) भौतिक प्रगति ९५ प्रतिशत ख) वित्तीय प्रगति खर्च रकम रु २६६७८५२८२ (९२ प्रतिशत)

२. गाउँपालिकाबाट गाउँपालिका र वडा स्तरमा संचालन भएका योजना तथार खर्च रकम विवरण

सम्पन्न भएका योजनाहरूको सुची					
वडा नं.	योजना सं.	सम्झौता भएको योजना संख्या	बाँकी योजना संख्या	सम्पन्न योजना संख्या	कैफियत
१	३७	३७	०	३७	10158218.00
२	५७	५७	१	५६	12351479.43
३	३१	३१	०	३१	7443766.00
४	२१	२१	०	२१	3389779.00
५	५३	५३	०	५३	12459963.39
गा.पा.स्तर	९	९	०	९	7540524.00
जम्मा	२०८	२०८	१	२०७	53343729.82

सम्पन्न भएका योजनाहरूको विषय क्षेत्रगत विवरण							
वडा नं.	आर्थिक	सामाजिक	वातावरण	पुर्वाधार	संस्थागत	जम्मा	कैफियत
जम्मा	५	५६	१९	१२७	१	२०८	५३३४३७३०

३. गाउँपालिकाबाट संचालित गौरवका योजनाहरूको विवरण

क) पोक सातविसे जमामिरे तोरीडाँडा वरंजा नमुना सडक

ख) पोक नेटा अर्मन किम्चौर देउराली नमुना सडक

ग) साम्तुड टुनीवोट वाखु दह आर्भाड ३ नं. वडा कार्यालय थर्पु झाँक्रीपानी किम्चौर नमुना सडक

घ) सिम कोत्रवाड खुम्लिया पैयूपाटा कुहुँ पुर्णगाउँ टोड्के नमुना सडक

ड) ४ नं वडा कार्यालय निर्माणका लागि ५ रोपनी जग्गा खरिद

च) अर्मन स्वास्थ्य चौकीलाइ स्वास्थ्य केन्द्र स्तोरउन्नतिका लागि ८ रोपनी जति जग्गा खरिद

छ) झाँक्रीपानी भ्युटावर निर्माण क्रमागत योजना

ज) वुकेनी सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ स्थापना र संचालन

झ) मंगला ३ सातविसे ज्यामिरे भोल्लेनी विद्युतिकरण ज) मंगला ५ किम्चौर विद्युतिकरण
ट) मंगला २ हिदी विद्युतीकरण ठ) एक वस्ती एक सामुदायिक भवन निर्माण (११ वटा)

४. गाउँपालिका क्षेत्रका पर्यटकीय स्थलहरू

क) टोड्के मंगला १ ख) झाँक्रीपानी मंगला ३ ग) चिनाकोट मंगला

घ) चाङ्गा मंगला ५ ङ) लट्टेखोरिया मंगला ५ च) तिनचुले मंगला ५

५. मंगला गाउँपालिकाको विकास र समृद्धिको आधारहरू

क) कृषि तथा पशु क्षेत्रमा लगानी ख) पर्यटन क्षेत्र

६. गाउँपालिका अन्तर्गत विषयगत शाखाहरूबाट सम्पादित कार्यहरू

क) कृषि शाखा

- हाइब्रीड अम्बा नमुना वगैचा ३० जनालाइ सतप्रतिशत अनुदानमा मंगला २ लरेनीमा
- व्यवसायिक तरुलखेति मंगला २ लरेनी ३० जनालाइ विउ वितरण सत प्रतिशत अनुदानमा
- लिचि वगैचा मंगला ३ सातविशेमा १०० वोट सत प्रतिशत अनुदानमा वितरण
- मंगला २ रणवाङ र मंगला ५ पोकमा काँक्रा विउ उत्पादनवाट १२० केजी उत्पादन गरी प्रति केजि ३००० मा विक्री
- प्राराङ्गीक साँगा मल उत्पादन
- मंगला १ भरजुला र मंगला ५ शेराफाँटमा व्यवसायिक च्याउ खेती संचालन
- ५० प्रतिशत अनुदानमा ६९ वटा माहुरी घर वितरण जस्मा तालिम सहभागि १९ जनालाइ माहुरी सहित
- मंगला गाउँपालिका क्षेत्र भित्र ५० प्रतिशत अनुदानमा २० थान हाते ट्याक्टरथान ३ , पावर टेलर ५ थान मकै छोडाउने मेशिन ,थान प्लाष्टिक टनेल ४० ,६० थान त्रिपाल र १५ थान स्प्रेयर टंकी वितरण
- आलु खेतीमा मंगला ५ शेराफाँटमा आइपीएम कृषक पाठशाला संचालन ४ महिने
- गाउँपालिका क्षेत्र भित्र ५० प्रतिशत अनुदानमा ५ क्वीन्टल आलु विउ वितरण
- वृहत माटो परिक्षण शिविर मंगला ५ शेराफाँट र मंगला २ शिमलचौर

ख) पशु शाखा

- अण्डा आत्म निर्भरका लागि मंगला २ लरेनीमा कुखुरापालन समुह गठन गरी २० जनालाइ ३० वटाका दरले सत प्रतिशत अनुदानमा कुखुरा चल्ला वितरण

- मासु आत्म निर्भरका लागि मंगला ४ वुकेनीमा ५० जनाको वाखापालन समित गठन गरी ५० जनालाइ वाखा पैचो कार्यक्रम र खोर निर्माणका लागि ५ हजारका दरले अनुदान रकम वितरण
- व्यवसायिक वाखाफार्म सुदृढिकरण तथा जातिय सुधार कार्यक्रम वाट गाउँपालिका क्षेत्रमा ५ वटा व्यवसायिक वाखाफार्मलाइ एक लाख रुपैयाँका दरले अनुदान रकम वितरण
- दुधमा आत्म निर्भरका लागि मंगला १ कुहुँमा ५० जनाको समिति गठन गरी उन्नत राँगो र गोठ सुधार कार्यक्रम पचास हजारको राँगो १ वटा र ९ घरलाइ १०००० हजारका दरले गोठ सुधार रकम वितरण
- पशु आहारा सुत्केरी भत्ता गाउँपालिका क्षेत्रमा १९ जना भैसीपालक कृषकलाइ रु ३०००. अनुदान रकम वितरण ५७००० का दरले
- ५० प्रतिशत अनुदानमा २ वटा च्यापकटर मेशिन वितरण

ग) शिक्षा:- मंगला गाउँपालिका क्षेत्रमा रहेका आधारभुत र माध्यामिक विद्यालयका शिक्षक तथा समितिका पदाधिकारीहरुका लागि संचालन गरीएका क्रियाकलापहरु

- विद्यालय सुधार योजना निर्माण तालिम संचालन र योजना निर्माण
- सामाजिक परिक्षण तालिम
- सुचना तथा संचार प्रविधिमुलक तालिम
- लेखा व्यवस्थापन तालिम
- शिक्षण सुधारका लाग शिक्षक उत्प्रेरीत कार्यक्रम अनुसन्धान १५ जनालाइ

घ) स्वास्थ्य

- मंगला २ वावियाचौरमा वृहत निशुल्क स्वास्थ्य शिविर १ दिने
- मंगला ३ वरंजामा प्रदेश सामाजिक विकास मन्त्रालयको समन्वयमा स्त्री रोग सम्बन्धी निशुल्क स्वास्थ्य शिविर १ दिने
- स्वास्थ्य संस्थाहरुका लागि औषधी खरिद र वितरण

ड) वन क्षेत्र:- गाउँपालिका क्षेत्रको उच्च पहाडि भागमा जडिवुटी खेती विस्तारका लागि तालिम संचालन गरी निम्नानुसारका जडिवुटी विउ तथा विरुवा सतप्रतिशत अनुदानमा वितरण

- १७००० सतुवा विरुवा वितरण
- ५ केजी वन करेला विउ वितरण.
- १ के जी चिराइतो विउ वितरण.
- ३ वटा सामुदायिक वनमा ४५०० विरुवा वृक्षारोपण
- १० हजार डालेघाँस विरुवा वितरण